

Η μουσική στο νερό

Εισαγωγή

Το νερό είναι ίσως το πολυτιμότερο αγαθό που μας παρέχει η φύση. Σκεπάζει τα 70% του πλανήτη μας. Οι άνθρωποι έχουν στο σώμα τους 60-70% νερό, ενώ τα ζώα και τα φυτά περίπου 95%, καθώς στα κύτταρα το νερό φθάνει μέχρι και στα 90%. Απαντάται και στις τρεις μορφές στη γη: στερεή (πάγος, χιόνι), υγρή (νερό πηγών, ποταμών, θαλασσών) και αέρια (υδρατμοί στην ατμόσφαιρα).

Ετυμολογία

Η λέξη νερό προέρχεται από τη βυζαντινή/αρχαία ελληνική (και καθαρεύουσα) φράση νηρόν (νεαρόν) ύδωρ, το οποίο σήμαινε φρέσκο νερό, δηλαδή νερό που μόλις βγήκε από την πηγή.

Νερό και μουσική

Το Νερό θεωρείται το στοιχείο της **προσαρμοστικότητας** καθώς προσαρμόζεται στη μορφή του δοχείου ή του χώρου που το φιλοξενεί. Ωστόσο, δεν παύει να αποτελεί μια σαρωτική δύναμη που χαρίζει ζωή στη φύση αλλά και εμπνέει ποικίλες ερμηνείες και καλλιτεχνικές δημιουργίες. Οι ποικίλοι τρόποι με τους οποίους βιώνουν οι άνθρωποι το νερό μπορεί να αποκαλυφθούν τέλεια με τη συνέργεια της μουσικής. Έτσι, το νερό δεν αποτελεί απλά ένα ακόμη χημικό φαινόμενο αλλά και καταλύτη της ανθρώπινης ποικιλομορφίας που διοχετεύεται και αντανακλάται στην καλλιτεχνική έκφραση.

«**Μουσική** είναι η κίνηση του ήχου για να φτάσει την ψυχή και να της διδάξει την αρετή. Είναι ένας ηθικός κανόνας. Δίνει ψυχή στο σύμπαν, φτερά στη σκέψη και απογειώνει τη φαντασία. Χαρίζει χαρά, λύπη και ζωή στα πάντα». Πλάτωνας.

Η μουσική είναι ο πιο αρχαίος θεός των ανθρώπων. Αν τη μελετήσουμε σε ένα ανώτερο επίπεδο, θα δούμε ότι φτάνει πέρα απ' τα όρια της θεμελιωμένης γνώσης μας. Δεν είναι απλώς νότες σε ένα πεντάγραμμο, αλλά ένας ιδεατός κόσμος. Η πρώτη μουσική της Γης σίγουρα ήταν το νερό. Ο ήχος του νερού συντρόφευε τον άνθρωπο από τη στιγμή της δημιουργίας του, αφού η λίμνη αποτέλεσε την πρώτη επιλογή του για κατοικία.

Το νερό, πηγή έμπνευσης στην μουσική δημιουργία

Ο άνθρωπος από την πρώτη στιγμή που άκουσε τους ήχους του νερού, προσπάθησε να τους μιμηθεί. Παράλληλα, θέλησε να μεταφράσει τα συναισθήματα που προκαλεί μια σταγόνα της σιγανής βροχής, το ρυάκι με την ήρεμη ροή του ή ο βροντερός καταρράκτης με ήχους. Το νερό αποτέλεσε πηγή έμπνευσης και δημιουργίας σε κάθε πολιτισμό και ιστορική περίοδο του ανθρώπινου είδους.

Μουσικά όργανα με νερό

- Ύδραυλις

- Είδος μουσικού οργάνου που χρησιμοποιούσε νερό και λειτουργούσε με υδραυλική πίεση. Η ύδραυλις ήταν μηχανικό αερόφωνο όργανο της αρχαιότητας με ισχυρό και οξύ ήχο. Χρησιμοποιείτο, στα θεάματα του ιπποδρόμου και στην εκτέλεση στρατιωτικής μουσικής. Η υδραυλις (ή ύδραυλος), το λεγόμενο όργανο του νερού, ήταν επινόηση και εφεύρεση του μηχανικού Κτησίβιου του Αλεξανδρέα, και κατασκευάστηκε στην Αλεξάνδρεια τον 3ο αι. π.Χ. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του οργάνου αυτού ήταν το υδραυλικό σύστημα πάνω στο οποίο βασιζόταν για να λειτουργήσει, καθώς αυτό ήταν υπεύθυνο για την παραγωγή, κίνηση και ρύθμιση της πίεσης του αέρα, ο οποίος διοχετευόταν στους αυλούς μέσω βαλβίδων.

- Τύμπανα Νερού

- Χρησιμοποιούνται σε διάφορες κοινωνίες και πολιτισμούς. Ένα τέτοιο τύμπανο χρησιμοποιείται από ιθαγενείς της Αμερικής. Αποτελείται από ένα τύμπανο το οποίο βρίσκεται μέσα σε ένα άλλο τύμπανο. Το εσωτερικό τύμπανο είναι γεμάτο με διάφορες ποσότητες νερού, ώστε να επηρεάζεται η χροιά και το ύψος του ήχου. Σε μερικές περιοχές της Αφρικής και της Νέας Γουινέας, τοποθετούν κοίλες κολοκύθες με νερό σε πιο μεγάλα δοχεία και τα κτυπούν με διάφορα πλήκτρα ή με τα χέρια τους.

- Γκονγκ Νερού

- Μπορούμε να κτυπήσουμε ένα συνηθισμένο γκονγκ ή ταμ-ταμ και αμέσως να το κατεβάσουμε μέσα σε ένα κουβά με νερό. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να χαμηλώνει το ύψος του ήχου. Με τον ίδιο τρόπο, μπορεί κάποιος να κτυπήσει ένα συνηθισμένο γκονγκ ή ταμ-ταμ μέσα στο νερό και αμέσως μετά να το βγάλει από το νερό, ώστε να ψηλώσει ο ήχος.

- Προγραμματική Μουσική

Ενόργανη μουσική που αφηγείται μια ιστορία, απεικονίζει λογοτεχνικές ιδέες ή αναπαριστά ζωγραφικές σκηνές.

Τραγούδι

Σε όλους τους πολιτισμούς υπάρχουν τραγούδια που γράφτηκαν για το νερό ή εμπνεύστηκαν από τους ήχους του νερού:

- "Παιχνίδια του Νερού", για πιάνο "Jeux d'eau". Συνθέτης: Μωρίς Ραβέλ (Maurice Ravel) (Γάλλος , 1875-1937). Το έργο είναι ένα δεξιοτεχνικό έργο για πιάνο. Γράφτηκε το 1901 και διακρίνεται για τις πιανιστικές καινοτομίες του συνθέτη. Περιγράφει τον ήχο του νερού.

- Ο Μπετόβεν αγαπούσε πολύ τη φύση και γι αυτό επισκεπτόταν πολύ συχνά την εξοχή. Την "Ποιμενική Συμφωνία" την έγραψε το 1807/1808 σε ηλικία 37 χρόνων, όταν η κώφωσή του προχωρούσε με πολύ γρήγορο ρυθμό. Δεν μπορούσε να ακούσει τις φωνές των πουλιών, το θρόισμα των φύλλων ή το ψιθύρισμα του ανέμου στα δέντρα. Ένοιωθε όμως έντονα μέσα του τη φωνή του ανέμου, το τραγούδι που λένε τα σύννεφα, τις μελωδίες που συγκλονίζουν ουρανό και γη. «Με ρωτάς από πού παίρνω τις ιδέες μου», είπε κάποτε ο Μπετόβεν σε ένα φίλο του. «Δεν μπορώ να σου πω ακριβώς.. Οτιδήποτε θα μπορούσε να εμπνεύσει έναν ποιητή... έξω στον καθαρό αέρα, στα δάση, ενώ περπατώ αργά τη νύχτα ή νωρίς το πρωί... Τις αρπάζω στα χέρια μου, τις μεταφράζω σε ήχους που τριγυρίζουν έντονα γύρω μου μέχρι να τις γράψω σαν νότες στο χαρτί...»
- <https://youtu.be/6flntn-1GoE?autoplay=1>

- Μουσική των νερών του Γκέοργκ Φρίντριχ Χαίντελ
- Η Μουσική των νερών είναι μία συλλογή από τρεις σουίτες που γράφτηκαν για μία συναυλία στον ποταμό Τάμεση του Λονδίνου και παρουσιάστηκαν πρώτη φορά στις 17 Ιουλίου του 1717!
- <http://www.youtube.com/watch?v=CTYymbbEL4>

- Λίγα χρόνια μετά, στην Τσεχία, ο συνθέτης Σμέτανα "περιγράφει" ένα άλλο ποτάμι, τον Μολδάβα με πολύ διαφορετικό μουσικό ύφος. Ο Σμέτανα όπως και αρκετοί συνθέτες της εποχής του έγραφαν μουσική που χρησιμοποιούσε μελωδίες από την παραδοσιακή μουσική της πατρίδας τους, γι αυτό λεγόταν συνθέτες της εθνικής σχολής!
- <http://www.youtube.com/watch?v=3G4NKzmfC-Q>

- Στη Γαλλία ο Ντεμπισί μιλά κι αυτός για το νερό. Περιγράφει τη θάλασσα και το χιόνι που χορεύει με έναν τρόπο λίγο πιο αφηρημένο πιο ατμοσφαιρικό με έναν τρόπο ...ιμπρεσιονιστικό!
- <http://www.youtube.com/watch?v=y1YHnYX8xfM>

- Επίσης στη Γαλλία, ένας συνθέτης με το όνομα Καμίλ Σεν Σανς έγραψε ένα χιουμοριστικό έργο για να το αφιερώσει στους φίλους του, το Καρναβάλι των ζώων. Ένα από τα κομμάτια στο καρναβάλι των ζώων "μιλάει" για ένα ενυδρείο.
- http://www.youtube.com/watch?v=u6RBf_j5Y7A

- Τον 20ο αιώνα οι μουσικοί κάνουν πειράματα και ψάχνουν να βρουν κι αυτοί όπως όλοι οι άλλοι καλλιτέχνες κάτι καινούριο... Ο κινέζος συνθέτης Ταν Ντουν χρησιμοποιούσε εκτός από τα παραδοσιακά όργανα, όργανα από οργανικά υλικά, όπως χαρτί, νερό και πέτρα. Το έργο του για το νερό ονομάζεται "Μουσική των νερών".
- <http://www.youtube.com/watch?v=pP8dUjLzT8U>
- <http://www.youtube.com/watch?v=5SfWHjfkP7c>

- Ο Τζωρτζ Μπρεχτ, που άνηκε στο κίνημα Φλούξους και ανήκε σε μια πειραματική σκηνή, πίστευε ότι δεν πρέπει να υπάρχει απόσταση ανάμεσα στο κοινό και τον καλλιτέχνη. Έγραψε λοιπόν ένα έργο που μπορούν να παίξουν όλοι και λέγεται "η μουσική της σταγόνας" (αγγλικά drip music)
- <http://www.youtube.com/watch?v=RnsaK7aiCuI>

- Οι AquaSonic είναι ένα υποβρύχιο συγκρότημα που παίζει μουσική, κάτω από το νερό. Απαιτείται καλή φυσική κατάσταση και κέφι, μιας και αυτό που κάνουν είναι μοναδικό. Οι AquaSonic δαπάνησαν χρόνο αλλά και αρκετά κεφάλαια, προκειμένου να αναπτύξουν ειδικά μουσικά όργανα για υποβρύχιες παραστάσεις. Το συγκρότημα πλέον διαθέτει ένα ειδικό υποβρύχιο βιολί, το οποίο είναι κατασκευασμένο από ανθρακονήματα, αλλά και τρία πρωτότυπα όργανα τα οποία ονομάζονται υδρολόφωνο, κρυσταλόφωνο και ροτακόρντα.
- <https://youtu.be/jhJLO5pFKTI>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μουσική Α΄ Γυμνασίου - Βιβλίο Μαθητή
- Jagiellonian Piotrowska A. G, Water music, music on water or water in music? A short outline of the meaning of water for musical culture. University in Krakow, Poland
- http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2258/Mousiki_A-Gymnasiou_html-empl/index8_1a.html
- <https://www.iefimerida.gr/news/268489/aquasonic-i-mpanta-poy-paizei-moysiki-kato-apo-nero-ehoyn-eidika-ypovryhia-organavinteo>
- <http://www.xamogelakia.com/index.php?page=article233>

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή
σας!